

Doc. Vlastislav Matoušek, Ph.D. Lublaňská 1727/27, 12000 Praha, EU

Tel-Mb: 00420 732272217

E-mail: vlastislav@gmail.com matousek@shakuhachi.cz

<http://www.shakuhachi.cz>

Office: Music and Dance Faculty of the **Academy of Performing Arts** in Prague

HAMU

Department of **Music Theory**

Tel: 00420 234244143 www.hamu.cz

Praha, 16.6.2020

Oponentský posudek disertační práce

Mikrotonalita indické klasické hudby

Ing. MgA. Tomáš Reindl

Akademie múzických umění v Praze, Hudební a taneční fakulta, doktorské studium oboru Hudební teorie

Hned na začátku si dovolím konstatovat, že předložená práce je nepochybně velmi kvalitní a velice kompetentně vypracovaná. Je navíc dokladem nejen výjimečné odborné invence a erudice, ale též vytříbeného smyslu pro terénní i experimentální výzkum a schopnosti systematické reflexe získaných poznatků. A to včetně invenčního využití dlouhodobých vlastních interpretačních, performančních i skladatelských zkušeností se zkoumanými fenomény. Coby etnomusikolog, skladatel a koncertní performer samozřejmě oceňuji takto zasvěcený a především vlastní hudební praxí poučený vhléd do indické klasické hudby. Takto výjimečná pozice umožňuje vzít v potaz a reflektovat i zvláštnosti a detaily, které by pouhému externímu vědeckému zkoumání mohly snadno uniknout.

V **úvodu** autor promyšleně **formuluje základní otázky**, které souvisí s propracovaným systémem modálních melodických struktur a forem indické klasické hudby, jejich hudebně-estetickými a semiotickými aspekty, s problematikou mikrotonality a psycho-fyziologickými zákonitostmi vnímání zvuku.

Dále podrobně probírá **severoindické rágy a jejich ladění**, uvádí a vysvětluje podstatné informace a termíny, které indickou hudbu, zejména její severní, hindustánskou tradici charakterizují. Zabývá se zásadní funkcí vždy s rágou znějící tónové prodlevy (drone) a formuluje základní odlišnosti od naší západní hudby. Vysvětluje a definuje veškeré speciální odborné termíny jako jsou rága, tála, šrutí, vádí a samvádí, systém tradičních "solmizačních" slabik Sa Re Ga Ma Pa Dha Ni etc.

V další kapitole podrobně probírá **hudebně psychologické aspekty severoindických rág**, objasňuje tradiční indickou teorii emočních stavů nava(9) **rasa**, jak mikrointervaly rágy ovlivňují emoce a detailně se věnuje klasifikaci rág dle denní a noční doby ve kterou se mají provádět.

Velice podnětnou je z mého pohledu kapitola 4. **Inspirace indickou mikrotonalitou v tvorbě západních skladatelů**, kde se autor, vedle světově proslulých skladatelů jako La Monte Young, Terry Riley a další, věnuje i jejich mladším následovníkům se kterými se i osobně setkával při svých pobytech v zahraničí. Takovéto osobní zkušenosti, zejména následuje-li další komunikace, jako je tomu v případě E-mailových interview, které autor uskutečnil například s francouzským mikrotonálním skladatelem, konstruktérem nových experimentálních nástrojů a hlavním tvůrcem softwarového nástroje *Sémantic Danielou 53* Jacquesem Dudonem, nebo s Michaelem Harrisonem. Tuto část práce uzavírá inspirativní pojednání o dronové hudbě a její estetice.

Práci doplňuje přehled současných softwarů umožňujících v hudbě práci s mikrointervaly. Další zajímavou částí disertace tvoří **Výzkum A**: dotazník posluchačů koncertu severoindických rág na HAMU a jeho vyhodnocení. A **Výzkum B**: Online audio test "Rágy a emoce", realizovaný ve spolupráci s Výzkumným centrem hudební akustiky HAMU.

Stručný závěr pak nejen sumarizuje a systematizuje nejdůležitější zjištěné poznatky, ale zdůrazňuje přínosy a inspirace, které bližší poznání indické hudby přineslo a může nadále přinášet zejména soudobým skladatelům a hudebníkům na celém našem Globu. Přílohy, literaturu a prameny, včetně přehledu elektronických zdrojů, lze mi jen pochválit.

Jako hudebník a etnomusikolog pochopitelně vysoce oceňuji již samotnou tématiku indické klasické hudby, které se takto podrobně, zasvěceně a do hloubky v češtině dosud nikdo nikdy nevěnoval. Znovu podtrhuji zejména autorův zasvěcený odborný vhléd do problematiky, dosažitelný pouze osobním dlouhodobým systematickým studiem hry a praktickým koncertováním se špičkovými indickými hudebníky, jakým je například právě mnohokrát zmíněný **Amit Chatterjee**. Vysoko hodnotím uspořádání práce, které demonstruje koncepčnost a mimořádnou logiku v řazení jednotlivých kapitol, myšlenek a sledu informací. Z mého pohledu nejcenějším přínosem práce jsou části reflektující jedinečné osobní zkušenosti autora. Pro mne osobně byl obzvláště inspirativní "rozhovor-interview" s **Michaelem Harrisonem**. Mile mne překvapila též zmínka o Emilu Heyrovském, jenž jest česko-indického původu, a kterého jsem kdysi také v Praze uváděl do hry na indická tabla. Dnes je spolutvůrcem proslulého ragalab.info softwaru.

Zbývá jen dodat, že se dle mého názoru jedná o příkladně vypracovanou práci, bez formálních chyb, včetně extrémně minimálního množství překlepů a drobných přehlédnutí, které jsem pro potřebu autora zanesl, coby poznámky, do pdf kopie jeho práce a zde nepovažuji za nezbytné je uvádět.

Pro případnou rozpravu při obhajobě navrhuji probrat (dle mého diskutabilní) termíny **čistá velká tercie** a **čistá malá tercie** (na str. 25, 6. řádek od konce, na str. 26 v poznámce, str. 34, 7. a 9. řádek shora) a **čistý molový kvintakord** (str. 30, pozn. 41).

Závěrem důrazně podtrhuji, že považuji práci jednoznačně za zdařilou a mimořádně přínosnou, ve všem splňující i veškeré formální náležitosti, napsanou vytříbeným odborným jazykem. Vzhledem ke kvalitě a nadnárodní tématice navrhuji pořídit a publikovat tuto práci také v angličtině. S přihlédnutím ke všem zmíněným okolnostem, k jedinečnosti tématu v našem kulturním prostředí a ke kvalitě jeho zpracování, rozhodně **doporučuji(!)** práci k obhajobě.

doc. Mgr. Vlastislav Matoušek Ph.D.
KTH HAMU v Praze